

φερῶν σχέσεων, διό ἡ διοίκησις ὑπὸ τὸ πρόσχημα προσωρινῆς ἀδείας, διατελεῖ εἰς ἐκουσίαν ὑπερορίαν πρὸς θράμβιον τοῦ φίλου ἐπαρχοῦντος κύρ Γεωργάκη.

### Καραδόγατος.

## ΧΑΡΕΜΙΟΝ ΚΑΙ ΕΚΤΟΜΗ

### Κοσμοπολιτικὴ ἐπιστολὴ

Πρὸς τοὺς ἀπαρταχοῦ ἐλευθέρους ἐργάτας

#### Ι

Ἡ ἀδελφότης, ἀφίσασα ἄλλοτε φωνὴν ἰσχυρὰν κατὰ τῶν σωματεμπόρων, ἐξήγειρε κατ' αὐτῶν τὴν συνείδησιν τῶν λαῶν, καὶ ἡ σωματεμπορία ἐντὸς ὀλίγου κατέστη πτώμα· ἀλλ' οὐχ ἦττον δὲν ἐξετέλεσεν ἐντελῶς τὸ καθήκόν της, διότι δὲν συνεπλήρωσε τὸ ἔργον.

Δύο ἔτι ὁμοίας φύσεως ἐγκλήματα διαπράττονται ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν της, καθ' ὧν οὐχὶ μόνον δὲν ἐπέστησε προσοχὴν, ἀλλὰ καὶ τὰ ἀνέχεται χειροκροτούμενα καὶ περιγραφόμενα μετὰ φαντασίας· μάλιστα, ἐνῶ ὑποχρέωσις αὐτῆς ἦτο ἀμειλίχως νὰ τὰ πολεμήσῃ.

Τὸ **χαρέμιον**, λέγω, ἦτοι ἡ ἰσόβιος τῆς γυναικὸς ἐγκάθειρις καὶ ἡ **ἐκτομὴ**, ἦτοι ὁ ἐξετελισμὸς τοῦ ἀνδρός—χειρόνων ἀμφοτέρων τῆς σωματεμπορίας.

Ἄλλ' ἔως πότε θὰ ὑφίσταται ἡ φοβερὰ αὕτη κατὰ τοῦ ἀνθρώπου αὐθιχεσία καὶ κυρίως κατὰ τῆς ἐργαζομένης δραστηριώτερον ὑπὲρ τῶν δικαιωμάτων τῆς ἀνθρωπότητος, ἂν καὶ ἀσθενοῦς, γυναικὸς—εἰς τῆς τὴν ἐνέργειαν χρωστοῦμεν ἐν τούτοις τὴν *θρησκείαν* τῆς ἀγάπης τοῦ πλησίον καὶ τὴν *πολιτικὴν* τῆς ἰσότητος, τῆς ἀδελφότητος καὶ τῆς ἐλευθερίας;—εἰς τῆς καὶ μόνης, καθόσον ὁ ἀνὴρ συμμετέχει τῆς τέρψεως μόνον, τὴν ἐνεαίμητον ἀγωνίαν χρωστοῦμεν τὴν ὑπαρξιν;

Ναί, ἡ δυστυχὴς γυνὴ μόνη ὑφίσταται τὴν δδύνην!

Ἄς ἦνε λοιπὸν τοῦλάχιστον ἐλευθέρη, νὰ θερμαίνηται εἰς τὸν ἥλιον ὁσάκις θελήσῃ καὶ νὰ τέρπεται ἐν τῷ θορῶ τῆς κοινωνίας, ἀφοῦ ἡμεῖς οἱ ἄνδρες—ἐν τῇ ἰσχυρί, ἣν ὁ Θεὸς μᾶς ἐδώρησε καὶ ἣν κατεχράσθημεν,—τῇ ἀφαιρέσαμεν τὴν ἰσότητα, ἢ μάλλον τὴν ὑπερτέρησιν, ἣτις τῇ ὀφείλετο, διὰ τὴν κατὰ τὴν τίξιν μας ἀγωνίαν της;

Οἱ ὑποστηρικταὶ τοῦ χαρεμίου καὶ τῆς ἐκτομῆς—προϋποθέτοντες τὴν μὲν γυναῖκα ὡς ἀναπόφευκτον ἀδυναμίαν, τὴν δὲ ἄνδρα ἐν γένει ἀκράτητον καὶ μὴ σεβόμενον αὐτὴν—δὲν πιστοποιοῦσι τάχα ὅτι ἡ ἰδία μήτηρ των, μὴ κλειδωμένη, ἠδύνατο νὰ ἦτο τοῦ πρώτου διαβάτου ἠδονὴ καὶ ὅτι ὁ ἄνθρωπος θὰ ἠγνῶναι, δίκην ἀλόγου ζώου τὸν πατέρα του;—δὲν ὁμολογοῦσι τάχα ὅτι ὁ ἀνὴρ κατὰ γενικὸν κανόνα εἶνε κτήνος καὶ καταδικάζουσι οὕτω ἑαυτοῦ· εἰς ταπεινώσιν;

Ὅθεν—ἐὰν ἦνε ὕβρις διὰ τὴν γυναῖκα ἡ φύλαξις, εἶνε ὅ,τι ἀπαίσιον ἢ κατ' αὐτῆς ἐκ προκαταβολῆς δυσπιστία καὶ ἡ διαρκὴς ἐπιτήρησις ἐκ μέρους τεχνητῆς ἀνικανότητος—ἐὰν ἦνε ὕβρις διὰ τὸν ἄνδρα ἡ περιφρόνησις, ἣτις ἐν τοῖτοις δὲν ἀφαιρεῖ τὴν ἐλπίδα τῆς ἐπανορθώσεως, εἶνε ὅ,τι σκληρὸν καὶ ἀπάνθρωπον ἢ διὰ τῆς βίας ἐκμηδένησις.

Σκέφθητε.

#### ΙΙ

Ναὶ σκέφθητε ἐπὶ τῆς μεγάλης καὶ φοβερᾶς ἀδικίας ταύτης, καθόσον μάλιστα ἡ ἀδελφότης τῶν ἐλευθέρων ἐργατῶν ὀλά δύναται νὰ τὰ κατορθώσῃ ἀμελοῦσα λοιπὸν εἶνε καὶ οἶονεὶ συνεργὸς τῆς ἀπάνθρωπου πράξεως.

Καὶ διὰ τοῦτο λαχὼν τῆς εὐκαιρίας ἐρωτῶ μάλιστα:

— Πῶς ἡ μυστικὴ ἑταιρία τῶν ἐλευθέρων ἐργατῶν, ἣτις δὲν δέχεται λίαν ὀρθῶς, εἰς τοὺς κόλπους της τὸν εἰδωλόλατρην καὶ τὸν ἀρνησιθρησκον, ὡς ἀλλάσσαντα, δίκην ὑποκαμίσου, θρησκευτικᾶς πεποιθήσεως, δὲν ἀποκρούει συμφώ-

εἶχε συστήσει εἰς ἓνα τῶν προσκεκλημένων νὰ ἔλθῃ τὴν ἐννάτην ὥραν καὶ ἐπειδὴ ἦν βέβαιος περὶ τῆς ἀκριβείας αὐτοῦ, ἀνέμενε τοῦτον.

Ἐφόντι δὲ τὴν ἐνάτην παρὰ πέντε λεπτά, ἡ θύρα τῆς αἰθούσης ἠνεώχθη καὶ ὁ ὑπηρετῆς ἀνήγγειλεν εἰπών.

— Ὁ κ. Ἰάκωβος Γρανδέν.

Ὁ μαρκήσιος ἠγέρθη.

Ὁ νεαρὸς ἀξιωματικὸς εἰσῆλθε φορῶν κομψὴν ἐνδυμασίαν ἀστοῦ. Ἡδὴ μειδιάμα ἐπεφαίνετο ἐπὶ τῶν χειλέων του ἐπὶ τοῦ βλέμματος καὶ τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἀπῆστραπτεν ἡ εὐτυχία.

Ὁ μαρκήσιος ὑπεδέχθη αὐτὸν ὡς καὶ πάντοτε συμπαθητικώτατα.

Ἐσήμκνεν ἡ ἐνάτη ὥρα.

— Ἦλλον ὀλίγον προώρως, εἶπεν ὁ Ἰάκωβος μειδιῶν.

— Ἐν καλὸν μέσον, ὅπως μὴ ὑστερήσητε, ἀπήντησεν ὁ μαρκήσιος μειδιῶν· ἀλλὰ βλέπετε, Ἰάκωβε, σὰς περιεμένον. Ἄς καθίσωμεν, φίλε μου, καὶ ἄς συνδιαλεχθῶμεν. Πότε ἤλθετε ἐκ Μαρεῖλ;

— Τὴν νύκτα.

— Ποῦ κατέβητε;

— Εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τοῦ Λούδρου.

— Ἡ παρουσίᾳ σας ἐν Παρισίοις μοὶ εἶναι ἀναγκαία.

Ἰδοὺ διατί σὰς προσεκάλεσα.

— Γνωρίζετε, κύριε, ὅτι εἶμαι ὄλος εἰς τὴν ὑμετέραν διά-

θεσιν, καὶ ἂν ἤμην εἰς τὴν ἄκραν τοῦ κόσμου, θὰ ἔσπευδον εἰς τὴν πρόσκλησίν σας.

— Μάλιστα. Ἄλλ' ἐπράξατε περισσότερα, Ἰάκωβε· χάριν ἐμοῦ ἀφήσατε τὴν ἐρωμένην σας. Πῶς ἔχει;

— Κάλλιστα.

— Καὶ ὁ γηραιὸς λοχαγὸς;

— Ὅσαύτως καλῶς. Φέρει θαυμασίως τὸ βάρος τῆς μεγάλης ἡλικίας του· τὸ ἀνάστημά του ἀνωρθώθη καὶ θὰ εἶπω, ὡς οἱ ἄνθρωποι τῆς Μαρεῖλ, ὅτι ἀνῆβᾶ καθ' ἡμέραν. Ἰδοὺ τί κατορθοῖ ἡ εὐτυχία, ἣν ὀφείλομεν ὑμῖν. Δὲν ἐλησμονήθητε ἐκεῖ κάτω. Ὅσάκις ὁμιλεῖ περὶ ὑμῶν ὁ γέρον, μετὰ δακρῶν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς πράττει τοῦτο. «Ἰάκωβε, μοὶ εἶπε κατὰ τὴν ἀναχώρησίν μου, εἶπέ τῷ κ. Λαγγάρδ ὅτι δὲν θέλω ν' ἀποθάνω πρὶν ἢ ἐπανίδω αὐτόν· θὰ κάμω ἅπαξ ἔτι τὸ ταξίδιον ἐκ Μαρεῖλ εἰς Παρισίους».

— Ἐφ' ὅσον, Ἰάκωβε, δὲν ἤθελον ἐπιχειρήσει ἐγὼ τὸ ἐκ Παρισίων εἰς Μαρεῖλ.

— Ὄ! ἡ χαρὰ αὕτη θὰ ἦν ἐκ τῶν ἀπροσδοκῆτων.

— Πῶς ἐκ τῶν ἀπροσδοκῆτων; Ἐσκέφθητε λοιπὸν, Ἰάκωβε, ὅτι δὲν θὰ παραστῶ εἰς τὸν γάμον σας;

Ὁ νεανίας ἠρυθρίασεν.

— Θὰ ἦν ἔλλειψις καθήκοντος τὸ νὰ μὴ σὰς ἀπευθύνω πρόσκλησιν, ἀπήντησεν, ἀλλὰ δὲν τολμῶ νὰ πιστέψω ὅτι θὰ μ' ἐτιμᾶτε διὰ τῆς παρουσίας σας.

— Ἰάκωβε, θὰ μεταβῶ εἰς Μαρεῖλ τὴν ἡμέραν ἐκείνην

ως, με τὰς ἀρχάς της, συγχρόνως και τὸν μὴ ἀσπαζόμενον τὴν κατάργησίν τοῦ χαρέμιου και τῆς ἐκτομῆς ὡς ὅλως ἐναντία τῶν ἀρχῶν τῆς φιλανθρωπίας, τοῦ προορισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου και αὐτῆς τῆς ρήσεως ἀκόμη τοῦ μεγάλου ἀρχιτέκτονος τοῦ σύμπαντος «αὐξάνεσθε και πληθύνεσθε και κατακυριεύσατε τῆς γῆς ;» Πῶς ἡ ἀδελφότης, λέγω, ἐν τῇ τάσει πρὸς πᾶν ἀγαθοεργὸν και τῇ παντοδυναμίᾳ της δὲν ἐσκέφθη περὶ τούτου, ἐνῶ πᾶν τὸ ὄρθον κατωρθοί, ἅμα ἐνστερισθῆ τὴν ἰδέαν, ὡς τὸ ἀπέδειξε πάντοτε ; Ναί.

Εἰς σκοτεινοῦς ἀκόμη καιροῦς, — ἀψηφίσασα τὸν φοβερὸν κίνδυνον τοῦ νὰ θεωρηθῆ ἐκ μέρους τῶν προλήψεων, τῆς ἀμαθείας και τῆς πλάνης ἀντιθρησκευτικῆς, ὡς και ἐθεωρήθη — ἐπολέμησε τοὺς τυραννοῦντας τὸν ἄνθρωπον, τοὺς θλῶντας τὰς κνήμας του ἐν τοῖς σκοτεινοῖς ὑπογείοις τῆς ἱερᾶς ἐξετάσεως παντοδυνάμους ὑποκριτὰς και τὰ ἱερὰ δικαστήρια των, και ἐνίκησε, πείσασα τοὺς λαοὺς ἐπὶ τέλους, ὅτι πᾶν ἄλλο ἢ θρησκειμα ἦσαν τὰ ἱερὰ δικαστήρια και ὁ φανατισμός.

Και σήμερα, ὅτε οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν λαῶν ἠνεώχθησαν και ζῶμεν εἰς ἐποχὴν φανεράς προόδου ἰδεῶν, εἰς ἐποχὴν ἐλευθερίας — ὑπερβάτης μάλιστα τὰ ὄρια — δὲν εἶνε ἐγκλημα σοβαρὸν ἡ ἀδιαφορία τῆς ἀδελφότητος ἀπ' ἐνὸς και ἡ ἀνοχὴ ἀπ' ἐτέρου ἐκ μέρους τῆς ἐν γένει νοημοσύνης, δὲν εἶνε, ὅ,τι θρησιῶδες ἢ ὑπαρξίς δύο εἶτι ἀναξίω τῆς ἐποχῆς κακῶν, μαστιζόντων τὴν ἀνθρωπότητα ;

Λοιπὸν ἔχει καθῆκον ἡ ἀδελφότης — ὅπως ἄλλοτε κατὰ τῆς ἱερᾶς ἐξετάσεως — νὰ ἐξεγερθῆ και σήμερα, ὡς και ἄπαντες οἱ λοιποὶ συνκισθανόμενοι, κατὰ τῶν ὑποστηρίζόντων τὰς δύο ρηθείσας βεβηλώσεις τοῦ λογικοῦ — κατὰ τῶν ἀνθρωπομόρφων, θεωρούντων τὴν γυναῖκα καταδικαστέαν εἰς ἰσόβιον φυλάκισιν και ἀκροτηριαζόντων τὸν ἄνδρα διὰ τῆς βίας και τῆς ἰσχύος των, ὅπως τὸν θέσωσιν ἀνύποπτον γυναικοφύλακα.

III

Ἐφ' ᾧ προτεινόμεν εἰς τε τὰ ἀνώτατα Συμβούλια, τὰς μεγάλας Ἀνατολάς και τὰς λοιπὰς Στοάς τῆς ἀδελφότητος νὰ ὑψωθῆ ἡ σημαία τῶν ἐλευθέρων ἐργατῶν κατὰ τῆς αὐθαιρέτου καθείρξεως τῆς γυναικὸς και κατὰ τοῦ ἀκρωτηριασμοῦ τοῦ ἀνδρὸς πρὸς φύλαξίν της.

Και προτεινάντες εἰμεθα βέβαιοι, ὅτι διὰ τῆς συνεργασίας τῆς παγκοσμίου ἐταιρίας μετὰ τοῦ ὑπολοιποῦ νοήμονο; κόμου — κατασταθησόμενου ἐξ εὐγενοῦς αἰσθήματος ἀναποφεύκτου συμμάχου — θὰ ἐννοηθῆ βαθμηδὸν τὸ πεπλανημένον και ἀπάνθρωπον και θὰ καταργηθῆ τὸ χαρέμιον και ἡ ἐκτομῆ.

Χαίρετε.

Ἀθήνησι τῇ 18 Ὀκτωβρίου 1880.

Φαλέξ.

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑΤΑ

Πρακτορεῖον Χαδᾶ

**Παρίσιοι,** 27 Αὐγούστου. Ὁ «Χρόνος» λέγει ὅτι ὁ Κ. Ἀρμὰν, πολιτικὸς ἐν Τονκίνῳ ἐπίτροπος τῆς γαλλικῆς Δημοκρατίας, ἀφίκετο εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ αὐτοκράτορος τοῦ Ἀννάμ, κομιστῆς τηλεσιγράφου. Ὁ αὐτοκράτωρ ὑπέδεξατο αὐτὸν μετ' ἐνδείξεων ἀπολύτου πρὸς τὴν γαλλικὴν κυβέρνησιν ὑποταγῆς. Αἱ πρὸς συνομολόγησιν συνθήκης διαπραγματεύσεις διεξάγονται δραστηρίως.

**Αὐτόθι,** αὐθημερόν. Ἡ κηδεῖα τοῦ κόμητος Σαμβῶρ γενήσεται τῇ 3ῃ Σεπτεμβρίου.

**Βερολίνον,** 27 Αὐγούστου. Τὸ ὀμοσπονδιακὸν συμβούλιον ἀπεδέξατο τὴν μετὰ τῆς Ἰσπανίας ἐμπορικὴν συνθήκην.

**Βοῦδα-Πέστη,** 27 Αὐγούστου. Ταραχαὶ ἀντισημι-

και θὰ εἶμαι εἰς τῶν τῆς Ἰωάννας μαρτύρων.

— Ὡ! κύριε! εἶπεν ὁ νεανίας λίαν συγκεκινημένος.

— Πότε θὰ γίνῃ ὁ γάμος ;

— Ἡ ἡμέρα δὲν ὄρισθη εἰσέτι· ἀλλ' ἐλπίζω ὅτι μετὰ ἓνα μῆνα ἡ Ἰωάννα και ἐγὼ θὰ συζευθῶμεν.

— Θὰ με εἰδοποιήσητε ὀλίγω πρότερον.

— Ἄμα ὁ λοχαγὸς Βαιγιὰν ὄριση τὴν ἡμέραν.

— Θὰ κάμετε συμβόλαιον γάμου ;

— Οὐχί, κύριε. Ὅπως και πάντες οἱ ἐν Μαρέιλ, θὰ συζευθῶμεν και ἡμεῖς ὑπὸ τὸ σύστημα τῆς κοινότητος.

Ὁ μαρκήσιος ἔμεινε πρὸς στιγμὴν σιωπηλός, σύννοος.

— Καλῶς, εἶπε, καλῶς. Τοιουτοτρόπως λοιπὸν ἡ ὑγεία τῆς Ἰωάννας δὲν σὰς ἐμπνέει οὐδεμίαν ἀνησυχίαν ;

— Οὐδεμίαν, κύριε.

— Ὁ Ἰάκωβος Βαιγιὰν ἀπεφάσισε νὰ εἴπῃ αὐτῇ τί γνωρίζει περὶ τοῦ πατρὸς και τῆς μητρὸς αὐτῆς ;

— Ὅχι ἀκόμη.

— Καλῶς· μάλιστα, ἄς ἀναμείνῃ. . . Βραδύτερον, βραδύτερον. Ἡ Ἰωάννα ἔχει καιρὸν νὰ μάθῃ τοῦτο. Ἰάκωβε, θὰ μείνητε ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας εἰς Παρίσιους, τὴν δὲ πρῶταν τῆς Κυριακῆς θὰ εἰσθε ἐλεύθεροι και θὰ δυνηθῆτε νὰ ἐπιστρέψῃτε παρὰ τῇ μνηστῇ σας, ἥτις, εἰμὶ βέβαιοι περὶ τούτου, ἀπὸ τοῦδε μετρᾶ τὰς ὥρας τῆς ἀπουσίας σας. Τί εἶπεν, ὅταν σὰς εἶδεν ἀναχωροῦντα ;

— Νὰ ἐπαλέθω εὐθύς ὡς ἤθελεν ἐκκληρωθῆ ὁ σκοπός, διὰ τὸν ὁποῖον με προσεκαλέσατε.

— Δὲν δυσηρεστήθη διότι σὰς προσεκάλεσα ;

— Ἀπεναντίας, κύριε· αὐτὴ μόνη ἠτοίμασε τὸν ὁδοιπορικὸν μου σάκκον. — Ὁ μαρκήσιος ἐμειδίασεν. Ἡ Ἰωάννα ἀναλαμβάνει τὸ πρόσωπον καλῆς οἰκοκυρᾶς, εἶπε.

Μετὰ βραχεῖαν σιωπὴν, ἐξήκολούθησεν.

— Ἰάκωβε, σὰς προσεκάλεσα εἰς Παρίσιους ὡς φίλον τοῦ Λυκογιάννη, ὅστις διατελεῖ ἀκόμη ὑπὸ τὸν μυστηριώδη πέπλον· ἀλλ' ἡ στιγμὴ ἐπέστη, ὅπως διαροχηθῆ ὁ περιβάλλον αὐτὸν πέπλος· και νῦν, ὅτε κατέστη ἄξιος νὰ φέρῃ τὸ ὄνομά του, μέλλω ν' ἀποδώσω τοῦτο εἰς αὐτὸν, οἱ δὲ εὐγενέστεροι και οἱ μᾶλλον ὑπερήφανοι δὲν θ' ἀπαξιώσωσι νὰ νειώσωσιν αὐτῷ τὴν χεῖρα. Εἰσθε φίλος αὐτοῦ, Ἰάκωβε, ἐσκέφθη δὲ ὅτι ὑμεῖς, ὅστις ἐγνωρίσατε αὐτὸν ζῶντα ἐν τῇ ἀθλίᾳ και ἀγρίᾳ καταστάσει ἐν τῷ δάσει τῆς Μαρέιλ, ἔπρεπε νὰ εὐρεθῆτε πλυσίον του κατὰ τὴν πρῶτην ἐν τῷ κόσμῳ ἐμφάνισίν του.

— Καταλαμβάνω, κύριε, ἐπιθυμεῖτε νὰ μοὶ παράσχητε νέαν εὐχαρίστησιν, νέαν χαρὰν.

— Μάλιστα, φίλε μου, εὐχαρίστησιν θέλω νὰ παράσχω εἰς ὑμᾶς.

— Ὁ προστατευόμενός σας εἶναι εἶναι βεβαίως ἐνταῦθα κῦδιε· θὰ λάβω τὴν εὐχαρίστησιν νὰ σφίξω τὴν χεῖρά του;

(ἀκολουθεῖ)